

Zakład Zintegrowanej Opieki Medycznej
ul. M. Curie-Skłodowskiej 7a, 15-096 Białystok
tel./fax: (85) 748 55 28, email: zzom@umb.edu.pl,
Kierownik: prof. dr hab. n. med. Ełżbieta Krajewska-Kułał

Wydział Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku

Białystok, 20.01.2023

**Ocena dorobku naukowego oraz przedstawionego osiągnięcia naukowego
dr n. med. Eweliny Chawłowskiej
w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu
w dyscyplinie nauki o zdrowiu**

1. Opis sylwetki Kandydata

Dr n. med. Ewelina Chawłowska uzyskała tytuł zawodowy magistra po ukończeniu studiów na kierunku filologia angielska na Wydziale Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w 2000 roku oraz tytuł zawodowy magistra po ukończeniu studiów na kierunku zdrowie publiczne na Wydziale Nauk o Zdrowiu Akademii Medycznej (aktualnie Uniwersytetu Medycznego) im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. W 2007 roku Habilitantka uzyskała stopień doktora nauk medycznych na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „*Stres i wypalenie zawodowe menadżerów pracujących w szpitalach w Wielkopolsce*”, za którą uzyskała nagrodę Rektora. Od 2007 roku Habilitantka jest zatrudniona w Uniwersytecie Medycznym im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu, przechodząc przez ten czas przez wszystkie szczeble kariery zawodowej (aktualnie pracuje na stanowisku Kierownika Pracowni Zdrowia Międzynarodowego w Katedrze i Zakładzie Profilaktyki Zdrowotnej UMP oraz na stanowisku adiunkta w powyższej Katedrze).

2. Ocena aktywności naukowej

Zgodnie z załączoną do dokumentacji analizą bibliometryczną przeprowadzoną przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu całościowy dorobek naukowy Habilitantki obejmuje łącznie 23 prace opublikowane w recenzowanych czasopismach (18 prac oryginalnych i 5 prac poglądowych), z czego 4 prace wchodzą w skład osiągnięcia habilitacyjnego. Ponadto,

dr Chawłowska jest współautorem 4 monografii naukowych, 13 rozdziałów w monografiach naukowych oraz współautorem 16 wystąpień konferencyjnych.

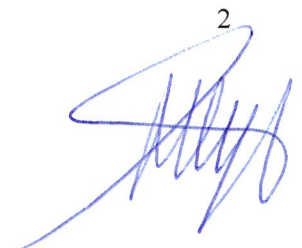
Sumaryczna punktacja całkowitego dorobku Habilitantki wynosi **52,942 IF** oraz **1383 pkt MEiN**. Liczba cytowań według bazy Web of Science Core Collection z dn. 27 września 2022 wynosi: **68** (z autocytowaniami) i **66** (bez autocytowań). **Indeks Hirscha** według bazy Web of Sciences All Databases wynosi **4**.

3. Ocena osiągnięcia naukowego pt. „Ocena alfabetyzmu zdrowotnego, wiedzy i zachowań zdrowotnych w wybranych populacjach”

Osiągnięcie naukowe stanowi **cykl 4 tematycznie powiązanych oryginalnych publikacji naukowych**, opublikowanych w recenzowanych czasopismach naukowych (ujętych w wykazie sporządzonym zgodnie z art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce). **We wszystkich czterech pracach Kandydatka jest pierwszym autorem i autorem korespondującym.** Habilitantka dołączyła do wniosku oświadczenia wszystkich współautorów o indywidualnym udziale w powstaniu prac stanowiących osiągnięcie, po przeanalizowaniu których nie ma wątpliwości, że była ona autorem wiodącym w ich przygotowaniu. Sumaryczny wskaźnik Impact Factor publikacji stanowiących osiągnięcie naukowe na dzień złożenia wniosku wynosił **16,097**, zaś łączna liczba punktów MEiN – **420**.

W pracach niniejszego cyklu Kandydatka podjęła próbę zbadania różnych aspektów alfabetyzmu, wiedzy oraz zachowań zdrowotnych w wybranych populacjach, których alfabetyzm, wiedza i zachowania zdrowotne mogą być kluczowe dla obszaru zdrowia publicznego.

Celem **pierwszej z prac w cyklu** (*Chawłowska E, Staszewski R, Zawiejska A, Giernaś B, Domaradzki J. Actions Speak Louder Than Words: Health Behaviours and the Literacy of Future Healthcare Professionals. Healthcare (Basel). 2022 Sep 8;10(9):1723. doi: 10.3390/healthcare10091723*) była ocena zachowań zdrowotnych i alfabetyzmu zdrowotnego studentów uniwersytetu medycznego, będących przyszłymi profesjonalistami medycznymi, którzy mogą w przyszłości mieć istotny wpływ na kształtowanie podobnych zachowań u pacjentów. W badaniu wzięło udział 275 studentów sześciu kierunków studiów Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu: dietetyka, elektroradiologia, fizjoterapia, lekarski, pielęgniarstwo i zdrowie publiczne. Narzędzie badawcze składało się z dwóch kwestionariuszy: standaryzowanego Inwentarza Zachowań Zdrowotnych (IZZ) oraz autorskiego kwestionariusza do badania alfabetyzmu zdrowotnego. Zgodnie ze skalą stenową kwestionariusza IZZ, 46,5%

respondentów reprezentowało średni poziom zachowań prozdrowotnych, 29,1% plasowało się na niskim poziomie, a 24,4% na wysokim poziomie. Spośród czterech podskal kwestionariusza IZZ, największe wartości wyników odnotowano w podskali zachowań profilaktycznych, a najmniejsze w podskali praktyk zdrowotnych. Zależność między płcią oraz kierunkiem studiów okazała się istotna statystycznie dla całkowitego wyniku IZZ oraz dla podskali prawidłowych nawyków żywieniowych – wyższe wyniki zaobserwowano u kobiet ($p < 0.0005$) oraz studentów dietetyki ($p < 0.0001$). Wspomniany kierunek studiów okazał się być również predyktorem większych wartości wyników skali alfabetyzmu zdrowotnego. Analiza odpowiedzi poszczególnych stwierdzeń tej skali wskazała, że studenci czuli się dość pewnie, gdy korzystali z opieki zdrowotnej w celach leczniczych, ale mniej chętnie korzystali z profilaktyki i wsparcia w problemach zdrowia psychicznego. Zaobserwowano silne zależności między wynikami skali alfabetyzmu zdrowotnego a wynikami IZZ, natomiast najsłabszą (choć statystycznie istotną) zależność wykazano między wynikiem skali alfabetyzmu a podskalą praktyk zdrowotnych kwestionariusza IZZ.

Celem drugiej z cyklu prac (Chawłowska E, Lipiak A, Krzysztozek J, Krupa B, Staszewski R. *Reproductive Health Literacy and Fertility Awareness Among Polish Female Students. Front Public Health. 2020 Sep 11;8:499. doi: 10.3389/fpubh.2020.00499*) była ocena wiedzy i alfabetyzmu młodych kobiet w obszarze płodności. Habilitantka przeprowadziła badanie wśród 456 studentek sześciu poznańskich uniwersytetów. W tym celu wykorzystwała metodę sondażu diagnostycznego z użyciem autorskiego kwestionariusza złożonego z 20 pytań badających wiedzę na temat płodności i czynników pozytywnie lub negatywnie wpływających na płodność. Badanie wykazało, że ogólny poziom wiedzy okazał się wyższy u respondentek starszych, na wyższych latach studiów oraz studiujących na uniwersytecie medycznym i zależał ponadto od wskazanego przez respondentki źródła informacji. Kandydatka wykazała także, że poziom wiedzy na temat płodności nie był wprost proporcjonalny do ilości jej źródeł.

Trzecia publikacja w ramach cyklu (Chawłowska E, Karasiewicz M, Lipiak A, Cofka M, Fechner B, Lewicka-Rabska A, Pruciak A, Gerreth K. *Exploring the Relationships between Children's Oral Health and Parents' Oral Health Knowledge, Literacy, Behaviours and Adherence to Recommendations: A Cross-Sectional Survey. Int J Environ Res Public Health. 2022 Sep 8;19(18):11288. doi: 10.3390/ijerph191811288*) dotyczy kolejnego obszaru zdrowia, tj. zdrowia jamy ustnej u dzieci. Opiswane w niej badanie przeprowadzono, aby sprawdzić: (1) w jakim stopniu zachowania zdrowotne rodziców/opiekunów dzieci przedszkolnych oraz samych przedszkolaków odpowiadają zaleceniom profilaktyki próchnicowej; (2) w jaki sposób zachowania i stan zdrowia jamy

ustnej rodziców są powiązane z zachowaniami i stanem zdrowia jamy ustnej u dzieci. W tym celu Kandydatka opracowała autorski kwestionariusz ankiety w oparciu o rekomendacje Polskiego Towarzystwa Stomatologii Dziecięcej. W badaniu wzięło udział 2338 rodziców i opiekunów dzieci w wieku od 3 do 6 lat ze 167 wielkopolskich przedszkoli. Do najważniejszych i zarazem niepokojących wyników w opinii recenzenta należą:

- tylko 60,7% dzieci i 71,5% rodziców zawsze przestrzegało zasady szczotkowania zębów przynajmniej 2 razy dziennie,
- u 27,3% dzieci pastę z fluorem zaczęto stosować w wieku późniejszym niż zalecany przez ekspertów, a w przypadku 33,1% dzieci ilość pasty była niedostosowana do ich wieku,
- jedynie 4,4% respondentów zawsze czyściło zęby dziecku,
- tylko 25,3% respondentów nigdy nie pozwalało dziecku na jedzenie lub picie po wieczornym szczotkowaniu zębów,
- 22,2% rodziców dotychczas nie zabrało dziecka w wieku przedszkolnym na pierwszą wizytę dentystyczną.

Ostatnia publikacja w cyklu (*Chawłowska E, Karasiewicz M, Lipiak A, Staszewski R, Cofta M, Biskupska M, Giernas B, Zawiejska A. Oral Health Behaviours, Knowledge, and Literacy of Expectant Mothers: A Cross-Sectional Study among Maternity Ward Patients. Int J Environ Res Public Health. 2022 Sep 18;19(18):11762*) miała na celu analizę wiedzy i alfabetyzmu w zakresie zdrowia jamy ustnej dzieci przez przyszłe matki, a także ocenę zachowań zdrowotnych kobiet ciężarnych w zakresie zdrowia jamy ustnej. Badanie przeprowadzono wśród czterystu kobiet przebywających na 31 oddziałach położniczych w województwie wielkopolskim. Zastosowano metodę sondażu diagnostycznego z użyciem autorskiego kwestionariusza ankiety. Habilitantka stwierdziła, że wiek, wykształcenie i liczba dzieci różnicowały wyniki respondentek w zakresie wiedzy. Całkowite wyniki kwestionariusza badającego wiedzę były również powiązane z wybranymi zachowaniami (np. regularnym szczotkowaniem zębów, stosowaniem pasty z fluorem) i deklarowanym stanem zdrowia zębów (ogólną samooceną zdrowia zębów, brakiem ekstrakcji, wizytą u dentysty z powodu innego niż ból). Jedynie 53,7% badanych kobiet uzyskało jakiegokolwiek informacje na temat zdrowia jamy ustnej dziecka. Najczęściej kobiety poszukiwały takiej wiedzy w Internecie (21,8%), a spośród profesjonalnych źródeł – u lekarza stomatologa (21%). Ponadto, aż 80,8% kobiet oceniło stan swoich zębów jako dobry lub raczej dobry, przy czym równocześnie 39,5% doświadczyło ekstrakcji zębów stałych z powodu próchnicy, a 32,5% wymieniło ból jako powód ostatniej wizyty u dentysty.

Podsumowując ocenę osiągnięcia naukowego Kandydatki stwierdzam, że tematyka badawcza jest istotna i aktualna, a zarazem innowacyjna, ponieważ alfabetyzm zdrowotny nie jest często podejmowaną tematyką badawczą w Polsce. Wnosi ona oryginalny wkład w rozwój dyscypliny nauki o zdrowiu nie tylko w ujęciu krajowym, ale również międzynarodowym. Cele publikacji zostały sformułowane poprawnie, a wyniki badań przedstawiono w sposób rzetelny i poprawnie zinterpretowano. Istotne jest ponadto znaczenie praktyczne przeprowadzonych analiz. Uzyskane wyniki pozwoliły sformułować w prawidłowy sposób niezwykle interesujące wnioski podsumowujące przeprowadzony cykl badań. Do najważniejszych w ocenie recenzenta należą:

1. Alfabetyzm zdrowotny jest powiązany z niektórymi zachowaniami zdrowotnymi.
2. Alfabetyzm zdrowotny u studentów uniwersytetu medycznego jest silniej związany z zachowaniami takimi jak korzystanie z opieki zdrowotnej w celach leczniczych, a słabiej z takimi praktykami prozdrowotnymi jak odpowiednia higiena snu czy aktywność fizyczna.
3. Płeć żeńska i kierunek studiów wśród studentów uniwersytetu medycznego są powiązane z poziomem zachowań zdrowotnych i alfabetyzmu zdrowotnego.
4. Alfabetyzm zdrowotny jest związany z wiedzą i niektórymi aspektami deklarowanego stanu zdrowia.
5. Zachowania zdrowotne są związane z niektórymi aspektami deklarowanego stanu zdrowia jamy ustnej.
6. Studentki oraz kobiety ciężarne stosunkowo rzadko wskazują profesjonalistów medycznych jako źródła wiedzy w zakresie, odpowiednio, zdrowia reprodukcyjnego i zdrowia jamy ustnej.
7. Istnieje silny związek między zachowaniami zdrowotnymi rodziców/opiekunów, a zachowaniami zdrowotnymi dzieci przedszkolnych.

4. Pozostała aktywność naukowo-badawcza

Zainteresowania naukowe Habilitantki, poza tematyką związaną z oceną alfabetyzmu zdrowotnego, wiedzy i zachowań zdrowotnych w wybranych populacjach, obejmują ponadto: epidemiologię otyłości oraz koszty leczenia chorych na nadciśnienie tętnicze, międzynarodowe problemy zdrowia, a także zachowania zdrowotne, prewencję chorób oraz promocję zdrowia.

Kandydatka była kierownikiem następujących projektów badawczych:

1. Projekt doktorski „*Stres i wypalenie zawodowe wśród menadżerów szpitali w Wielkopolsce*” (Akademia Medyczna im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu) (2005-2006);

2. „Promocja zdrowia jamy ustnej dzieci i rodziców” (Fundacja na rzecz Zdrowia Populacyjnego i Międzynarodowego) (2017-2018).

Ponadto, Habilitantka była uczestnikiem następujących projektów:

1. Projekt międzyuczelniany „Zachowania żywieniowe a występowanie nadwagi i otyłości wśród uczniów poznańskich liceów” (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Akademia Medyczna im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu oraz Akademia Rolnicza im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu) (2006-2007);
2. „Program profilaktyczny wczesnego wykrywania miażdżycy tętnic kończyn dolnych” (Ministerstwo Zdrowia w ramach „Narodowego Programu Wyrównywania Dostępności do Profilaktyki i Leczenia Chorób Układu Sercowo-Naczyniowego na lata 2013-2016 POLKARD”) (2014-2016);
3. członek panelu ekspertów w projekcie „PEN - Policy Evaluation Network” (Komisja Europejska) (2019).

Dr Ewelina Chawłowska nie wykazała aplikowania o środki na realizację projektów badawczych w ramach konkursów krajowych lub międzynarodowych (np. NCN, NCBR, NAWA).

Habilitantka brała czynny udział w kilkunastu krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych z obszaru zdrowia publicznego.

Kandydatka za swoją działalność naukową uzyskała w roku akademickim 2007/2008 indywidualną nagrodę naukową Rektora Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu za wyróżnioną pracę doktorską, natomiast w 2016 roku – Brązowy Krzyż Zasługi za zasługi w działalności na rzecz ochrony zdrowia.

Na przestrzeni lat Habilitantka współpracowała z naukowcami przy realizacji projektów badawczych – zarówno krajowymi (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu), jak również zagranicznymi (Jyväskylä University of Applied Sciences (Finlandia), University of Brasov (Rumunia). Aktualnie dr Chawłowska prowadzi wspólne przedsięwzięcia naukowe z badaczami z Hannover University of Applied Sciences (Niemcy) oraz Catholic University of Health and Allied Sciences w Mwanzie (Tanzania). Dodatkowo, Kandydatka odbyła kilkanaście staży naukowych/wyjazdów studyjnych/wyjazdów szkoleniowych w ramach programu wymiany międzynarodowej Erasmus+, m.in. do University of Tartu, Estonia oraz School of Health and Related Research, University of Sheffield, Wielka Brytania.

Habilitantka jest członkiem Komitetów Redakcyjnych następujących czasopism naukowych: *Frontiers in Public Health* (6.461 IF, 100 pkt MEiN) oraz *Journal of Medical Science* (20 pkt MEiN). Kandydatka wielokrotnie recenzowała artykuły naukowe na zaproszenie następujących redakcji: *Frontiers in Public Health*, *BMJ Open*, *Cost Effectiveness and Resource Allocation*, *Systematic Reviews*, *BMC Pregnancy and Childbirth* oraz *International Journal of Environmental Research and Public Health*. Dr E. Chawłowska w przeszłości była członkiem dwóch krajowych towarzystw naukowych: Polskiego Towarzystwa Zdrowia Publicznego i Polskiego Towarzystwa Nauk o Zdrowiu. Aktualnie Habilitantka nie jest członkiem żadnego krajowego oraz międzynarodowego towarzystwa naukowego.

Kandydatka nie była promotorem pomocniczym w przewodach doktorskich/postępowaniach o nadanie stopnia doktora.

5. Aktywność dydaktyczna i organizacyjna

Habilitantka jest członkiem ważnych gremiów wydziałowych, odpowiedzialnych za proces kształcenia i jego jakość. Od 2012 roku Kandydatka jest członkiem Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia, a od 2015 roku – członkiem Rady Programowej na kierunku zdrowie publiczne, w ramach której bierze czynny udział w pracach nad doskonaleniem programu studiów i opracowywaniem kierunkowych efektów uczenia się na ww. kierunku studiów. Od 2018 roku dr E. Chawłowska jest opiekunem studenckich praktyk zawodowych na kierunku zdrowie publiczne. Pełniła ponadto dwukrotnie funkcję opiekuna roku na tym kierunku studiów.

Od 2003 roku Habilitantka koordynuje i prowadzi zajęcia dydaktyczne w Uniwersytecie Medycznym im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu, obejmujące zagadnienia z zakresu zdrowia publicznego, zdrowia globalnego oraz promocji i edukacji zdrowotnej dla studentów Wydziału Nauk o Zdrowiu, Wydziału Lekarskiego oraz Medycznego. Kandydatka prowadziła ponadto zajęcia w języku angielskim na kierunkach Physiotherapy (Health Promotion and Health Care) oraz Pharmacy (Public Health).

Dr E. Chawłowska jest również autorem i koordynatorem dwóch fakultetów: „Summer School in Health Promotion” oraz „Zdrowie uchodźców w praktyce”. Niezwykle cenną i wyróżniającą inicjatywą jest międzykierunkowy kurs fakultatywny w języku angielskim „Summer School in Health Promotion”, organizowany przez Wydział Nauk o Zdrowiu UMP we współpracy z ośmioma uczelniami partnerskimi. W ramach tego kursu studenci zdobywają wiedzę z zakresu promocji zdrowia oraz realizują własne projekty badawcze, które prezentują następnie w trakcie tygodniowego spotkania

Summer School w Poznaniu lub na jednej z uczelni partnerskich. Za organizację ww. fakultetu dr E. Chawłowska otrzymała siedmiokrotnie zespołową nagrodę dydaktyczną Rektora UMP.

W 2014 r. Kandydatka była realizatorem szkoleń dla nauczycieli pt. „Profilaktyka i edukacja zdrowotna w szkole” finansowanych z grantu Wielkopolskiego Kuratora Oświaty. Od 2016 roku prowadzi zajęcia na studiach podyplomowych m. in. „Zarządzanie w opiece zdrowotnej”, „Psychodietetyka” (Uniwersytet Medyczny im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu), „Psychologia w medycynie” (Uniwersytet SWPS). Ponadto koordynuje i realizuje zajęcia ze zdrowia publicznego i promocji zdrowia na kursach specjalizacyjnych dla lekarzy, lekarzy dentystów oraz diagnostów laboratoryjnych. Habilitantka była promotorem ponad 30 prac licencjackich i 20 prac magisterskich na kierunkach zdrowie publiczne, pielęgniarstwo, fizjoterapia, położnictwo, elektroradiologia oraz ratownictwo medyczne. Od 2014 roku jest opiekunem Studenckiego Koła Naukowego Zdrowia Populacyjnego i Międzynarodowego, w ramach którego prace przygotowane przez studentów uzyskały wyróżnienia i nagrody m.in. na I Warszawskich Dniach Promocji Zdrowia (2016), czy VI Warszawskich Dniach Nauki o Zdrowiu (2017).

W 2021 roku Habilitantka przygotowała i brała udział w nagraniu filmów edukacyjnych w ramach projektu pt.: „E-materiały dla branży: opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, ochrony bezpieczeństwa osób i mienia”, współfinansowanego ze środków UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach projektu stworzyła 2 scenariusze filmów edukacyjnych wraz z materiałami sprawdzającymi wiedzę pt.: „Promocja zdrowia, edukacja zdrowotna, profilaktyka i polityka zdrowotna” dla programu kształcenia w zawodzie opiekuna medycznego oraz technika elektroniki i informatyki medycznej.

W zakresie działań popularyzujących naukę Kandydatka brała czynny udział w organizacji wydarzeń o charakterze popularnonaukowym, m.in. prowadziła wykłady w ramach Poznańskiego Festiwalu Nauki i Sztuki, współorganizowała konferencje naukowo-szkoleniowe.

6. Ocena końcowa

Przedstawione mi do oceny osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę do wszczęcia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego, jak również całościowy dorobek naukowo – badawczy oraz działalność dydaktyczną, organizacyjną i popularyzatorską dr n. med. Eweliny Chawłowskiej **oceniam pozytywnie i stwierdzam, że odpowiadają one wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce** (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 z póź. zm.) do nadania stopnia naukowego doktora

habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu.
Wnioskuje zatem do Rady Kolegium Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu o dopuszczenie dr n. med. Eweliny Chawłowskiej do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego.

ADJUNKT
Zakład Zintegrowanej Opieki
Medycznej
dr hab. n. o. z. dr. Andrzej Cymbulski